

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből, Pénteken, Januárius 23-ik napján, 1814-dik esztendőben.

A' tsatároz mezőkről.

Mikor az öszszeszövetkezett Hatalmassá-
goknak seregeik a' Rénuson által men-
tek, ilyen Proklamatiót intézett Orosz
Császár ő F. ge a' maga seregeihez: —,

„Katonák! A' ti bátorságotok és vitéz-
sétek az *Okától* fogva a' *Rénusig* hoztak
benneteket. Ezek még tovább is fognak
vinni minket! Által menünk a' *Rénuson*,
és belépünk abba az országba, a' mellyel
igen véres és vakmerő háborút folytattunk.
Már megmentettük önmön hazánkat, azt
hiressé és nevezetessé tettük; egyszersmind
Európának is vissza adtuk a' magaszabad-
ságát és függetlenségét. Nincs egyéb hátrá-
ra, hanem hogy ezen nagy munkákat egy
kívánt békességgel megkoronázzuk. Tér-
jen vissza a' tsendesség és meglegedés a'
föld' golyóbisának egész kerektségére! Lé-
gyen minden Status szerentsés a' maga
törvényeinek 's Országlószékének, hatalma
alatt! A' vallás, mesterségek, tudomá-
nyok, és kereskedés virágozzanak a' népek'
közönséges holdogságára. Ez a' mi kíván-
ságnk, és nem a' hadakozásnak 's ron-
tásnak meghosszszabhattatása. Midőn ellen-
ségeink a' mi birodalmainkba beütöttek,
sok rosszat tettek nekünk: de rettenetesen
megbűntetettek érte. Az Isten' haragja
érte őket! Mi nem akarunk hozzájuk ba-
soulók lenni; a' leg főbb valóságnak, nem
lehet kedves semmi nememberiség. El

akarjuk felejteni ellenségeinknek tseleke-
deteiket, és nem a' bosszúállás' hanem a'
megengesztelődés' és barátság' kezeit akar-
juk hozzájuk által vinni. Az Oroszok' dí-
tsősége abban áll, hogy ellenségeiken
győzedelmeskedjenek: de, hogy azután a'
meggyőztetteknek és ezekrokonainknak jót-
tegyenek. Erre tanít minket a' mi szíveink-
nek szent religiója; ez azt mondja nekünk
a' maga isteni szájából: Szeressétek ellen-
seiteket és tegyetek jót rossz akaróitok-
kal! Katonák! egészszen meggyőződve
vagyok a' felől, hogy az ellenség földjén
betsületessen viselvén magatokat, ti azt
éppen úgy meggyőzhetitek nagy lelkűse-
getek mint fegyveretek által, és hogy ti
a' fegyveresek ellen való vitézség 's a' fegy-
vertelenek eránt való keresztényi szeretet
által a' magatok terhes pályafutástokat nem
soká bévégzitek, 's a' mellett azt a' már
megszerzett dítsőséget, hogy az Orosz nép
egy bátor és virtuosos nép legyen, megtart-
játok. Így segítétek elé a' mi kíván-
ságnkat, hogy a' közönséges békességre el-
juthassunk. Egyszersmind meggyőztetve
vagyok a' felől is, hogy vezérlőitek min-
 minden szükséges és kemény eszközök
elévesznek a' végre, hogy valaki közzüle-
tek valamelly ezzel ellenkező magavisele-
te által meg ne homályosítsa azt a' jó ne-
vet, mellyet magatoknak már megszerez-
tetek. —

„Költ Freiburgban, Januarius' 6-dikán, 1814-ben.

„Sándor.

Hívtal szerint való hadi tudósítók: —

„A' Basileából érkezett leg újabb tudósítások szerint, a' Feldmarschal Heitzeg *Schwartzenberg'* Gen. Adjutánsa Cs. Kir. Oberster Gróf *Paar* Jan. 19-dikén délben oda megérkezvén, *Langres* városának kulcsait hozta oda ő Cs. K. Felségéhez. —

„Mint hogy ezen város mellett a' Marschal *Mortier* vezérlése alatt egy számos ellenséges sereg helybeztette vala magát állásba, meghatározta fő vezérünk, hogy ezt az igen nevezetes helyet elfoglalja, melyre nézve Jan. 18-dikára közönséges előnyomulást parantsolt seregeinek. Az ellenség azonban közben minden felől megkerültetve lenni szemlélvén magát, már 17-dikben oda hagyta vala ezen tanyáját, 's a' mi armádánk' előljáró tsapatjai a' F. Tár-mester Gróf *Gyulay* vezérlése alatt, még azon este elfoglalta *Langres* városát, 's abban néhány száz régi testőrző seregbéli embereket elfogott, kikre a' városnak oltalmazása biztatott vala; 12 ágyút és néhány száz puskaporos szekeret találtak ott seregeink. — (*Langres* 32 és 1/2 német mértföldre esik *Páristól* a' *France-Comté* és *Lotharingia* határszéleén). —

„A' Marschal *Mortier* armádája a' *Sequana* mellett lévő *Chatillon* városa felé vonta vissza magát. —

„Egy *Sas* is adatott által ugyantsak Jan. 19-dikén ő Cs. K. Felségének, melyet a' *Bresse* mellett *Eurg* városa táján vett el a' F. M. Lajtnant Gróf *Bubna* serege az ellenségtől.“

Ezen történetről így írnak bővebben a' közönséges levelek: *Burg* felé köze-lítvén (a' *Lyoni* úton) a' Gr. *Bubna* seregei, valami 1000 emberekből álló ellen-séget a' város előtt találtak hadi rendben: de a' melly mihelyest seregcinket az ő

megtámadására elő nyomúlni látta, fegyvereit azonnal elhányta, a' Sasát ott hagyta, és oly nagy sebességgel megfutamodott, hogy tsak egy embert is elnem foghattak belőlle a' mieink. Tsak az elhányt puskáknak megszámlálásából lehetett megtudni, hány emberből állott az elszaladott sereg.

Mikor ezek a' tudósítások Basileából megindultak, az Austriai seregek már a' *Felső Marne* Departamentomnak *Chaumont* nevű fő városában állottak. A' Bavarus vezér Gróf *Wrede* fő hadi szállása pedig *Mericourtban* volt.

A' Torgau-i Capituláció kijött az újságokban. Megjegyzésre méltóbb feltételei ezek voltak: — „A' Frantzia és Szakszoniai kassák, valamint minden egyéb ellenséges tulajdon, a' mi nem magános emberé, által adatik a' Pruszsus seregeknek. Az őrző sereg Jan. 10-dikén, fegyverével, bagázsijával, két ágyúval, lobogó zászlókkal, 's minden némű katona pompával kimarschirozik a' várból, fegyvereit a' vár mellett egy rakásra leteszi, a' onnét Pruszsiai Sléziába menvén mind addig ott marad hadi fogságban, míg ki nem tseréltetik. A' tiszteknek meghagyatik Iovok kardjok és bagázsijok, a' katonáknak a' tatarisznyájok; a' kik gyalog nem mehetnek, szekereken vitetnek; az olyan altisztek és köz katonák is megtartják kardjokat, a' kik a' Betsület-Legio' tagjai. Az olyan megtsonkúlt tisztek és katonák, kik felől nyilvánosságos, hogy többé katona szolgálatot már nem tehetnek, Frantzia országba haza vitettetnek. Az az oszlop, melyet Torgauban az ostrom alatt meghalt Gróf *Narbonne* emlékezetére az őrző sereg építettett, épségben meghagyatik, 's az a' bástya, mellyen ez az oszlop áll, arra a' közönséges tiszteletre nézve, melyre magát ez az ember érdemessé tette vala, a' *Narbonne* bástyája nevezetet ez után is megtartja.“

*Dordrecht*ből így írtak Jan. 7-dikén: — „Gen. *Bülow* mint haljuk parantsolatot kapott, hogy egész erejével nyomúljon előre Brabantzián által haladék nélkül, hogy a' Rénusi nagy ármádának hadi munká-jok erről felől is segítsessék. — A' *Lüttichi* határszéltől 4 óra távolságra *Einhofenbe* Jan. 9-dikén már bészállottak volt a' szövetséges seregek. Eddig kétségkívül a' *Lüttichi* vidékeken járnak, a' hol esdekléssel várta őket a' nép. —

„Már *Düsseldorfnál* is takarodni kezdettek a' Rénuson által, a' szövetséges seregek. — A' *St. Priest* vezérése alatt lévő sereg' hadi szállása *Malmédyben*, a' *Gr Winzingerodejé* pedig még *Düsseldorfban* volt, kinek előjáró tsapartjait Gen. *Czernitscheff* vezérelte által, hajókon, még pedig nagy zaj között a' Rénuson. Az általmenetel verekedés nélkül esett, minekutánna onné a' Frantzia lovasok eltávoztak. Jan. 15-dikén kezdettek által menni a' Kozák tsopartok. Bónnál, Koloniánál, és *Creveldnél* is egész *Geldriáig* oda hagyták volt már Jan. 15-dikén a' Rénus partjait a' Frantzia fegyveresek; mind bémentek a' belsőbb vidékekre néhány órányi távolságra. — A' *Berlini* újságnak megjegyzése szerint, már most, minekutánna a' Dániával való békesség megkészült, a' Svétziai Koronaörökös is olyan reménségben volt, hogy a' vezérése alatt lévő 60,000 emberrel 14 napok alatt a' Rénushoz érkezhet.

A' *Düsseldorfnál* által takarodó szövetséges seregeknek számát 30,000 emberre számlálják, kiknek *Gróf Winzingerode* a' fő vezérjek. A' Kozákokat Jéhathatlan örvendezéssel fogadták a' Koloniai lakosok. A' Gen. *Sebastiani*'s egyéb Frantzia Generálisoknak vezérések alatt lévő seregek; melyek a' Rénusnak ezen partjait ide hagyták, minnyájan *Julich* felé vették útjokat.

A' Pruszszus Király egy hirdetést intézett a' maga seregeihez, melyben arról

tudósította őket, hogy az 1813-dik esztendőbeli igen nevezetes táborozásoknak emlékezetekre, az ellenségtől elvétett ágyúkból emlékeztető pénz verettetik, a' mellyet minden Pruszszus katona a' mejjén fog viselni, a' ki az 1813-dik esztendőbeli táborozásokban jelen volt. A' pénz' lapjára ez a' nevezetes esztendő' száma tétérik fel; a' ki pedig az 1814-ik esztendőt is végig kiszolgálja, annak olyan pénz adatik, melyre mind a' ket esztendő' fel lesznek tétéve.

Frantzia Birodalom.

A' Frantzia földön egy Kurirt fogtak el a' szövetséges ármádák' száguldozó tsoportjait, a' ki külömbkülömb útasító rendeléseket vitt Párisból az Országlóséktől e' Departamentomok' Előjáróikhoz, melyek közzül itt következnek némelyek: —

„A' belső dolgokra ügyelő Minister' levele *Báró Flegny* Urhoz, a' *Vogesis* Departamentoma' Prefektusához. —

„*Báró Uri* Ó Felsége éppen mostadoki egy Dekretomat, mellyben azok a' Generálisok megnevezetnek, kik által az ellenséghez, leg közelebb lévő Departamentomokbéli felkelő népnek vezéreltetni kell. Sietek ezen Dekretomt mássát megküldeni az úrhoz, melyből megláthatja az úr, hogy az úr' Departamentomabéli egész felkelő sereget Gen. *Beurman* fogja vezérelni. Kérem az urat, hogy az ő melléje rendeltetendő Biztosoknak kiválasztásában igen vigyázók legyenek az urak. Ó Felségének bizodalma van az úrhoz ezen fontos szempillantásban. —

„Montalivet.

Az ezen levélben említett Cs. Dekretom ezeket foglalja magában: —

„Napoleon Frantziák' Császára, Olasz Országi Király, a' Rénusi Szövetség' Oltalmazója, a' Helvétziai Szövetség' Közbenjárói Eszközölője, etc. etc. etc. Meghatároztuk és határozzuk, mint következik. —

1) Az itt következő Departamentomokba vezé-

reké nevezettek, az Alsó Réusiban Gen. *Chouart*, a' Felsőbe Gen. *Berkheim*, a' Vogesisibe Gen. *Beurman*, a' Montblaukiba Gen. *Desaix*, az Isereibe Gen. *Marchand*, a' Cote-d'-oribe Gen. *Vaux*, a' Juraiba Gen. *Preval*, a' Doubsibe Oberster *Moucey*, a' Felső Saoneibe Gen. *Lemaire*. (Ezen Departamentomok között még csak a' Montblaukiba, Isereibe, és Cote-d'-oribe nem mentek-bé a' szövetségesek.) — 2) Ezen Generálisok mellé, a' kik t. i. a' közönséges felkelő seregeket fogják vezérelni, segedelemül egyegy biztosság aduttatik, a' melly két vagy három polgári és katonai lakos személyekből álljon, a' kik a' vezér által a' Prefektus egyetértése által neveztesse ki. — 3) A' felkelő seregek' vezérjeiknek kell ezeket a' falukon és közönségekben organizálni; szabad seregeket felállítani, és száguldozókat széllyel küldeni, hogy az ellenséges seregek' szárnyaikon és hátok megett dolgozzanak, végezetre mindent véghez vinni, a' mivel az ellenségnek kárt lehet tenni. — 4) Ezen vezéreknek hatalmuk leszen proklamációkat és parantsolatokat kiadni, a' mellyeket az ő Depa. tamentomjoknak minden kerületeik teljesíteni tartoznak. — 5) A' Ministerekre bizattatik, hogy ezen Dekretomot végrehajtsák. —

„*Napoleon.*

Utasítás. a' Prefektusokhoz arra az esetre, ha hogy az ellenség az ő határjaikba beütné, a' Belső Ministertől: —

„Báró Ur! Azon Katonai Osztálybéli rendkívülváló Biztos' eleibe, a' hova az úr' Departamentoma tartozik, utasítások adattattak azon esetre, ha hogy az ellenséges sereg az úr' vidékeire beütné, és ő minden polgári, törvényszéki, és papi Előjárók' eleibe további utasításokat fog szabni, ha látandja, hogy az ellenségnek oda való beütése megakadályozhatatlan legyen. Ezen esetben igen jó lenne, a' más népek' példája szerént, az ellenségnek csak

a' pusztá földet ott hagyni lakosok nélkül: azonközben, ha szintén lehetséges nem lenne is ezt a' czélt tökéletesen elérni, szakugyan azon legyen az úr' minden eszközei és befolyása által, hogy mind azok a' famüliák, a' kik olyan jól bírják magukat, hogy egy kevés ideig másutt lakhatnak, honnyi földjeiket, ha az, az ellenség megjelenése által megmotskoltatni találja, oda hagyassák. A' hűséges alattvalók leg első kötelelességeket rontanák meg, ha az ellenségnek csak kevés ideig tartó uradalma alatt is megmaradni akarnának. —

„Ehez képest minden tisztviselők az ország' belső részeire vegyék-bé magokat, mihelyest az ő tartományok, az ellenség' eleibe tétetett minden ellentállás mellett is elfoglaltatott, Utakindulások előtt út-sítást fognak kapni a' felől, hogy az ő hivatalos foglalatosságaitak' illető papirossakat, aktákat, és documentumokat hova szállítsák. Altal látja az úr, melly fontos dolog legyen, hogy semmi a' fele eszközök hátra ne maradjanak, mellyek az ellenségnek az administratziót, kiváltképpen pedig a' pénznek beszerzését könnyebbé tehetnék. Leg hathatósabban ajánlom ezt a' pontot az Ur' jó gondviselése alá. —

„Igen fontos dolog, hogy mind azok a' férfiak, kiket a' Császár a' maga bizodalmaival megtisztelt, a' magok idegen járomtól való undorodásokat közönségesen kinyilatkoztassák. Ellenben az is szükséges más részről, hogy senki el ne távozzék a' maga helyéről addig, míg azt a' Biztos vagy a' fő katona tiszt szükségesnek tartani nem fogja. A' Báró uram kötelessége pedig, Prefektus úr, az leszen, hogy oda ne hagyja a' maga Departamentomát addig, míg abban csak egy darabotska vidék találtatik olyan, mellyet az ellenség még el nem foglalt. Mikor már a' várokon kívül minden egyebek elfoglaltattak, akkor sem lehet az úrnak a' gondviselése

alá adatott Departamentomot oda hagyni, hanem a' katona Előjárókkal égyet kell éteni, és ezekkel együtt a' várak közzül valamelyikbe kell az úrnak magát bezáratni, hogy azonnal ismét hozzá foghasson hivatalának folytatásához, mihelyest a' vár felszabadulhat a' megszállás alól. Mindezen felett arra kell az úrnak vigyázni, hogy a' Departamentom' fő városát el ne hagyja, míg azt az ellenség a' leg rendkívülvalóbb módon nem fenyegeti a' bezárással. Báró úr! az úr Frantzia, az úr' jó indulatja és hátsége kezes nékem azért, hogy az úr az ő Felsőge bizodalmanak meg fog felelni."

Genevának Gróf *Bubna* által lett elfoglaltatásáról így ír a' Párisi *Journal de l'Empire*: — „Égy 3000 emberből álló ellenséges előjáró sereg a' Gen. *Bubna* vezérlése alatt Dec. 30-dikán megjelent Genevában. A' Prefektus meghívta vala az 1800 emberből álló nemzeti sereget a' városnak védelmezésére. Gen. *Jordys* a' vár Komendánsa ezt megoltalmazhatóvá tette vala. Volt 14 ágyúja (a' mieink 117 ágyút találtak ott); az őrző sereg állott 1500 emberekből, kiknek segítségekre *Grenoble* felől még 1800 emberek voltak már útban. Ez elégséges erő lett volna arra, hogy Genevát a' meglepettetéstől meg lehessen oltalmazni. Hanem valami szerentsétlen történet miatt Generális *Jordyt* az nap' reggel, mellyen az ellenség meg jelent, a' guta megütötte. Az a' tiszt, a' ki ő alatta komandirozott, rá beszéltetni engedte magát arra, hogy a' várost az őrző sereggel egyetemben oda hagyja. Már a' Prefektus is eltávozott vala, és a' polgárság maga magát úrrá tette, a' kormánt kezébe kapta, 's az őrző seregnek eltávozásaután a' kapukat megnyitotta. Telyesítette volna tsak a' Prefektus a' maga kötelességét, ne hagyta volna oda Genevát, felkeszített volna olyan indulat által, miut a' Felső *Rénusi*

és *Doubsi* Prefektusok, így megmentetett volna ez az erősség. —

„A' Prefektusok nem tsupa *Finantziai* Gondviselők; a' fő *Politzia* az ő kezékben van. Ha az ő Departamentomjoknak fő városi erősség: nékiek kell abban az ellentállásra való eszközöket, melly a' lakosa' buzgóságától kitélik, organizálni. (De hát ha semmi buzgóságot nem mutatnak a' lakosok, mit organizálhatnak a' szegény Prefektusok?) 's őket nógatni, 's vétek együtt munkálódni kell. A' *Lémáni* Prefektusnak tudni kellett volna, hogy e' légyen az ő kötelessége. A' két segítő seregek, mellyek a' város' oltalmazására közelítettek, már nem messze voltak, mikor meghálozták, hogy oda hagyta a' várat az őrző sereget. Mind ezekre nézve ilyen Dekretomot adott ki Császár ő Felsőge: —

„Megfontólván, hogy a' *Lémáni* Prefektus *Geneva* városát néhány napokkal előhoda hagyta, hogysem az ellenség'szélő vigyázói a' kapuk eleibe megérkeztek volna; hogy a' Prefektus a' nemzeti testőrző seregnek megszólítására semmi készülteket nem tett; azt írem buzdította, hogy magát a' várőrző sereggel őszsze tsatolja, 's annak a' vár' oltalmazásában segítségül legyen addig, míg az útban lévő sesegek megérkezhettek volna; hogy néki, miut a' Departamentom' első tisztviselőjének leg utoljára kellett volna eltávozni, 's előbb a' várőrző és testőrző seregekkel az oltalmazás' állapotjára nézve őszsze kellett volna beszélni; hogy ez az ő kötelességeiről való elfelejtkezés légyen az oka, hogy az őrző sereg a' nemzeti testőrző seregtől nem segítettvén 's a' tisztviselőktől elhagyattatván, éppen ekkor igen gyenge volt, a' várat oda hagyta, 's azok a' seregek, a' mellyek 24 óra múlva megérkeztek, a' várost az ellenség' kezébe találtak; mind ezeket meggondólván, meghatároztuk és határozzuk, mint következik: —

„1) A' Lémai Praefektus Báró *Capelle*, hivatalából felfüggesztetik. — 2) megvisgáltatás végett Biztosság eleibe állíttatik — 3) ennek végrehajtása a' Belső Miniszterre biztattatik. —”

„*Napoleon*

„*Bassanoi* Hertzeg,
Statustitoknok.

B é t s.

*Lemberg*ből írják, hogy a' folyó Jan. 10-dik napján a' *Siciliai* Királyné ő Felsége oda megérkezett és méltóságához illő pompás tisztelettel fogadtatott. A' polgári katonaság a' piatzon sorban állott; szállása eleibe pedig a' *Ligne* Regementjének egy Kompaniája volt kiállíttatva. Szállása grádiánál a' polgári és katona tisztikar által tiszteltetett ő F.ge.

Fő Tisztelendő *Kováts Mátyás* Urat, a' ki sok ideig az Egri Liceumban a' Haza' történeteinek érdemes tanítója vala, mostanság pedig a' Szathmári Diocesis Seminariumában Theologiai tudományok' tanításában serénykedik, méltóztatott Fels. Urunk egyen ezen nemes Káptalannak tagjává kegyesen kinevezni.

Felséges urunk kegyelmesen méltóztatott a' *Collredo Mansfeld* Regementnél buzgósággal szolgáló Tisztelendő Nagy *József* tábori Káplán urat, tizenöt esztendőktől fogva való papi, különösen pedig a' tsatázó mezőkön megkülömböztetett iparkodással szerzett érdemeire nézve, az ezüst érdempénzel megtisztelni.

Nem tselekedhetjük, hogy örömmel meg ne nevezzük itt egy igen érdemes Magyar Hazafinak *Frimont* Huszár Regementjébéli Kapitány *Bíró* úrnak azt a' megiszteltetését, hogy az ő nagy érdemei,

mellyeket az Olasz ármádánál a' folyó táborozásban megkülömböztetett vitézsége által szerzett magának, a' hivatal szerént való hadi tudósításokban már két versben nagy dítsérettel említettek. Az *Eitsch* völgyiben *Sz. Marconál*, a' hol Okt. 27-dikén történt egy kemény össze tsapás, ilyen szép kifejezésekből álló említést érdemlett a' tisztelt Kapitány úr a' hivatal szerént való hadi tudósításban: — „A' Cs. K. seregeknek közönségesen, különösen pedig Báró *Callot* Majornak, 's *Bíró* *Frimont* Huszár Regementjébéli Kapitánynak vitézségek, nem soká engedték bizonytalanságba maradni, hogy melyik rész legyen a' győzedelmes.“

Hasonló dítsérettel neveztetik - meg a' tisztselt Kapitány Ur a' Dec. 2-dikától fogva 9-dikeig ugyantsak az *Eitsch* mellyékein folyt kemény verekedésekben kimutatott vitez tselekedeteiért.

Ő Cs. K. Felsége Gróf *Meerfeld* lovasság Generálisát, mint rendkívül való Követet a' Londoni udvarhoz rendelte, a' ki oda e' hónap 23-dikán *Basileából* útnak indúlt.

Utolsó Jegyzések.

Testaferrata úr, a' Pápa' Nuntziusa' meghívattatván *Lutzeruból Basileába* veszi (a' *Vándorló* nevű újság szerént) útját. — *Cattaro*, és *Istriában Grudo* nevű erősségek, feladták magokat a' Cs. K. seregeknek. — Lord *Wellington* 15,000 Spanyolokat *Bayonne* mellett hagyva, *Bordeaux* felé 8 mértföldnyire elő uymúlt. — Az Orosz Császárné ő Felsége *Carlsruhe* felé folytatta útját, rokonainak a' *Bádeni* Nagy Hertzegi familiának, meglátására.

Januarius 26-dik napján adtak 100 Forint Conventziós pénzért 186 forintot Váltótzédulában.

Ita Pántzél Dániel.